

Sosiaali- ja terveystieteiden kunnalle

Hallituksen esitys (101/2020) laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: Covid-19-tartuntaketjujen katkaisua tehostava tietojärjestelmä koronavirukselle mahdollisesti altistuneiden tavoittamiseksi

Kuntaliitto kannattaa lakiesitystä, jolla pyritään hillitsemään koronaviruksen leviämistä kohdennetuin, yhteiskunnan toiminnot vähemmän rajoittavin toimin. Covid-19-tartuntaketjujen katkaisua tehostava tietojärjestelmä (jäljemmin ”sovellus”) käyttöönotto tässä tarkoituksessa kuitenkin sisältää useita seikkoja, jotka heikentävät sovelluksen käyttöönoton mahdollista hyöty potentiaalia. Näitä ovat mm.:

1. Sovelluksen hyödynnettävyys tartuntataudin ja -ketjujen jäljittämisessä: tämä riippuu sovelluksen käyttäjästä, käyttäjämäärästä, päätelaitteiden ominaisuuksista sekä sovelluksen käytössä olon aikaisista tapahtumista (esim. sovellus voisi olla hyvä väline esim. massatapahtumiin, joita ei tällä hetkellä ole näköpiirissä).
2. Kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu: erityisesti riskiryhmässä olevat Suomen iäkkäämmät kansalaiset, joilla ei kaikilla ole älypuhelin ja/tai riittäviä valmiuksia sovelluksen käyttöön tai sen mahdolliseen päivittämiseen, jäävät todennäköisesti sovelluksen käytössä vähemmistöön eivätkä saa sen avulla tietoa omasta altistumisestaan.
3. Sovelluksen tukeutuminen Bluetooth -teknologiaan: tämä paitsi kuormittaa päätelaitteen akkua myös altistaa laitteen erilaisille tietoturvariskeille. Lisäksi se voi tuottaa virheellisiä altistumistietoja ja turvallisuuden tunnetta.
4. Päätelaitekohtaiset eroavaisuudet: päätelaitteen radioteknologian osalta on laitekohtaisia eroavaisuuksia, jolloin laitekohtaisesta käyttäjäryhmästä riippuen sovellus saattaa antaa erilaisia tuloksia.
5. Sovellukseen liittyvä ohjeistus: päätelaitteen sijoittaminen pöydälle/reppuun/laukkuun/vaatteisiin saattaa antaa myös vaihtelevia (myös vääriä) tuloksia, joten se tulisi ohjeistaa riittävällä tavalla sovellusta otettaessa käyttöön. Ohjeistus tulisi olla myös muilla kuin kansalliskielillä.

Tartuntaketjujen jäljittämis- ja katkaisutyön tehostuminen riippuu sovelluksen nivoutumisesta osaksi terveydenhuollon prosesseja, esim.



Jean-Tibor IsoMauno

palveluneuvonta ja -ohjaus sekä tartuntatautilain perusteella tehtävät rajoittamispäätökset. Esitys jättää kuitenkin täysin avoimeksi, mitä muuta näyttöä kuin sovelluksesta saatu tieto mahdollisesta altistumisesta tartuntatautilääkärillä voisi olla karanteenipäätöksen tekemiseksi (esim. riittääkö henkilön omakohtainen oirearvio tähän).

Jäljitystoiminnan välittömät kustannukset kunnissa ja sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä tulevat sovelluksen laajan käyttöönoton myötä kasvamaan.

Arvio käyttäjämääristä (eri alueilla) tulisi ottaa huomioon sovelluksen käyttöönottoa harkittaessa, koska siitä riippuu sovelluksen käyttöönotosta saatava kansallinen hyötypotentiaali.

Kuntaliitto katsoo, että sovelluksen toimivuus tulisi todentaa huolellisen pilotoinnin ja niistä kerättävien kokemusten kautta ennen kansallista ratkaisua, jotta vältytään aiheettomista altistusepäilyistä aiheutuva terveydenhuoltojärjestelmän tarpeeton kuormitus.

Kuntaliitto katsoo, että esityksestä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei ole arvioitu asianmukaisesti. Sovelluksen käyttöönoton ja käytön aikaiset henkilöstölisäystarpeet tulisi arvioida ja korvata kunnille ja kuntayhtymille täysimääräisesti.

Kuntaliitto katsoo, että esitystä tulisi täsmentää siltä osin, mihin tietoihin perustuen Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tekisi päätöksen sovelluksen alasajosta. Lisäksi esitystä tulisi täydentää siten, että siitä ilmenisi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koko väestön sekä palvelujärjestelmän informointivelvollisuus, sisältäen selkokiehisen informoinnin muillakin kuin kansalliskielillä.

Kuntaliitto katsoo, että sovellus olisi saatava käyttöön ennen koulujen alkamista ja kesälomakauden päättymistä, joten lain voimaantuloa (31.8.2020) tulisi pyrkiä aikaistamaan.

Jean-Tibor IsoMauno
lakimies

SUOMEN KUNTALIITTO